

Liaudies Balsas

KANADON LITUVIŲ LAIKRAŠTIS, LEIDŽIAMAS SPAUDOS
DEALGLOS, IRINA DU KARTU I SAVAITĘ.
Prenumeratos Kelias

Kanadoj ir Didžiojoje Britanijoje metams \$3.00; puse metų \$1.50. Visur kitur
metams \$3.00; puse metų \$1.75. Aukštesnė kopia 5 centais.
Pašto perizaidas (Money Order) išrašykite Liaudies Balsu vardu:
LIAUDIES BALSAS
P. O. Station C, Box 1013, Toronto 5, Ontario, Canada.

ZODIS DEL REGISTRACIJOS

Šio mėnesio 10, 20 ir 21 bus registruojami visi Kanados gyventojai nuo 16 metų amžiaus. Valdžia sako, kad ji norinti patirti, kas ką moka, kas kokią darbą tinka ir t.t., kad reikalui esant būtų galima žinoti, prie ko kreiptis. Prie to, registracija duosianti pagalbą valdžiai kovojant su penktakolūnistais.

Kaip kas ir tą registraciją nežūrėtų, kaip kas apie ją nemanytų, vistiek reikia pasakyti, kad registracijos įstatymas jau priimtas ir bus gyvenimui vykdomas. Prieš registraciją išsoti dabar būtų beprošys: darbus, už tai ir mes prieš tai nekabėsime. Pakeičime tik apie tai, kas mūsų nuomone turėtų būti žinoma kiekvienam lietuviui, kad išvengtų nemalonumų.

Daugeliui, be abejoj, susidarys keblunys su atsakymais į klausimus. Toronto Daily Star rašo, kad daugelis susirūpinę asmeniniai dalykai. Pavyzdžiui, nekurios moterys, buvę vedusios, bet dabar žinomos kaip merginos, susirūpinusios, ką daryti, kaip registruotis. Yra daug tokių, kurie gyvena susidėję ir žinomi kaip vedę. Jie susirūpinę, kaip užsiregistruoti. Kiti yra pakeitę savo pavardes, dėl žmonių ar kitų išskokavimų. Jie visi nenorėtų išsuduoti registruojant.

Toronto Daily Star, duodamas editoriale visiems tokiems atskaymą, nurodo, kad Kanados valdžiai asmeniniai dalykai neapima, kad ji į asmeninius paslaptis nenori kišti. Girdi, ji nori žinoti tik dabartį. Kiekvienas galys registruotis tokia pavarde, kokia ji yra žinoma dabar. Jeigu pora gyvena ir nevedusi, bet yra žinoma, kaip vyras ir moteris, tokiais turi ir užsiregistruoti. Jeigu moteris yra žinoma kaip mergina, tokia ji turi ir užsiregistruoti.

Registruotis turi kiekvienas ir kiekviena. Užsiregistruojuosems bus išduotos kortos, kurios bus kaip ir pasai. Kas bus pagautas be šitimos kortos, tas bus baudžiamas. Todėl reikia stengtis kiekvienam užsiregistruoti, kad neturėtų nemalonumų vėliau. Taipgi bus baudžiami už klaidingus atsakymus, kas liečia užsiėmimą ir kitus dalykus, reikalingus pamatinis dalykus, dėl kurių gyventojai registruojami.

TIKRI BEGEDŽIAI

Is Lietuvos ateina pranešimai rodo, kad atsiranda tokių, kurie mėgina griebtis naikinimo darbo. Pavyzdžiui, buošes naikinimo gyvulių, fabrikantai griauia fabrikus, naikina mašinas ir įrangas. Jie tai daria keršydamiesi darbininkams, valstiečiams ir darbo inteligentijai, kurie įrodė Lietuvos tokią tvarką, kurioje žmogaus išnaudojimas žmogumi negalimas.

Toks sabotasas parodo, kokie tie žmonės kerštingi. Jeigu jie negali taip gyventi, kaip jie. saulele išnaudotojų, nori, tai nereikia nieko — reikia griebtis, naikinti, kad neliktų tiems, kurie per šimtus metų jiems vergavo. Ir ką gi būtų buvę panašu, jeigu darbo žmonės, kurie buvo nepasitenkinę kapitalistine tvarka, būtų darę tą, ką jie dabar mėgina daryti? Ką jie būtų pasakę, jeigu kas būtų eimėi grovimo ir naikinimo darbo prie tautininkų režimo? Jie būtų tokius susaude be jokio teismo.

Tie žmonės, kurie dabar griebiasi grovimo ir naikinimo darbo, parodo, kaip jiems apena kraštas ir jo žmonių gerovė. Jie dabar parodo, kaip jie melavo. Kuomet jie saukė, kad jie myli Lietuvą, kad jie myli Lietuvos žmones. Jeigu jie būtų teisybę kalbėję, jie dabar būtų necherę. Jie panaikintų tų dalykų, kurie reikalingi lietuvių gyvenimui.

Tie žmonės, kurie griebiasi grovimo ir naikinimo darbo, yra dideli begedžiai. Jie turi būti baudžiami, nes jie verti ddelės bausmės.

TURI DAUG DARBO

Naujosios, Kelio ir Riti Suvietytų Valstijų lietuvių laikraščiai, nepasitenkinę nauja tvarka Lietuvoje, dabar turi didelę bėdą. Norėdami Suvietytų Valstijų lietuvius nustatyti prieš sovietinę Lietuvos valdžią, nežino kurio galo griebtis. Negalėdami nieko geresnio surasti, jie šaukia, kad Lietuva užvaldė žydai. Keliois "surado", kad prezidentas Paleckis žydas, kad dauguma seimo narių žydai.

Bet netikėtai jiems užsuvė didelį smūgį patys žydai. Žydai paskeibė, kad įvedimas sovietinės santvarkos daugiausia užgavo žydas. Mat Lietuvoje, kaip ir daugelyje kitų šalių, žydai turėjo nemažai fabriky ir kitų įmonių. Vadinas, sovietinės tvarkos įvedimas uždavė didelį smūgį žydams, prieš kuriuos nekurie iš lietuvių buvo visuomenė nusistatę.

Kaip dabar matote, tai įvedimas sovietinės santvarkos vienodai paliečia visus išnaudotojus, nežūrint kokios rasės ar tautos jie būtų. Tuo pačiu laiku vienodai liečia visus darbo žmones. Sovietinė santvarka atneš geresnį gyvenimą visiems darbininkams, valstiečiams ir darbo inteligentijai, nes niekas jų neišnaudos. Ką bendromis įgjomis pasidarys, tai bus dėl jų naudos, niekas jų praktiko nepasigroš.

Kas liečia turėdas, sovietinė sistema jų nepastato žemiau visų darbo žmonių. Jie gali dirbti ir užsidirbti pragyvenimą, kaip ir kiti darbininkai. Tiesa, visuomenė, socialistinė visuomenė, rodys jiems nepasitenkinimą, bet tai jų pačių kaltė. Išnaudoję žmones per ilgus laikus, visokiais būdais persekioję juos, negi gali tikėtis, kad laukys taip greitai tą viską pamirštų. Lai jie nelaukia, kad liaudis visą greitai užmirštų ir tuojau paduotų ranką. Liaudies ranką jie gali gauti tikrai per darnų darbą naujoj santvarkoj. Jie turi atidirbti už savą nusikaltimus.

Be abejonės, Lietuvoje tas nelygumas, kuris buvo prieš tautininkų greitai bus panaikintas. Jeigu ir bus saulele dėl to nepatenkinti, niekas dėl to istorijos rato nesulaukys. Bet Suvietytų Valstijų reakcionieriams, tai bus dar daug darbo. Jie išras dar trejus devynerius visokių negėrumų. Grigaitis, pavyzdžiui, jau per 20 metų kelia Sovietų Sąjungos "silpnumus" ir vis nepritrūksta. Jis ir dabar dar vis tos nuomonės, kad Sovietų Sąjunga baigė grięti.

KADA KANADIEČIAI vyko į Europą, su savim pasiėmė "Mažąjį Viršinininką", indijoniską bronzinį Hastings and Prince Edward pulko globėją. Bet kada bėgo nuo vokiečių Francijoje, nebesuspačio su savim pasiimti savo "laime". Spėjama, kad jis teko vokiečiams. "Mažajam Viršinininkui" patekus į nelaisvę, pasidarė nebereikalinga ir "žmona". "Kunigaikštystė Juokiantysis Vanduo." Ji buvo sugrąžinta savininkui to paties pulko karių, kurie buvo pasiėmę ją į Borden kempę.

KĄ KITI RAŠO AR SAKO

Lietuvos Žinios Apie Smetonos Režimą ir Naują Vyriausybę

Griežčiausiai smerkdami A. Smetonos pabėgimą ir pereinami prie kūrybinio pozityvaus darbo uždevinių, kuriuos nustatys naujosios vyriausybės programa bei deklaracija, mes šiandien vis dėlto nors trumpai turime įvertinti "vadinį" A. Smetonos režimą. Pradėjęs "priesaikos" demokratinei konstitucijai laužymu, A. Smetona išsitus 13 metų "kurė" vadinamąjį "vadinį" arba "autoritetinį" režimą, kurį užbaigė ballistik pabėgimu į užsienį, palikdamas to režimo supančiuotą, beteisį ir su atimta iniciatyva tautą ir labai atsakingą momentu respubliką.

Sunkūs buvo tie 13 A. Smetonos valdymo metų; momentais tie metai būdavo klaidūs, žiaurūs ir kruvini. Tauta to režimo sąlygose tiesiog vaičiojo, o neturėdama teisės nei galimybės išsirtarti savo žodiio, blaškėsi desperacijoje, momentais išerdama į maistus, sukilimus. Ir tai darė ne tik tie 13 metų, kurie pricipiškai buvo nusistatę prieš Smetonos režimą, bet net ir tie, kurie buvo anksčiau jo samoklininkai ir bendradarbiai, kuriuos visus jis jungė savo asmeniniu jungu, savo "sistema".

"Vado" Smetonos "sistema" pasirodė veiksmas ir cile įstatymų, kurie sistemingai buvo leidžiami vienas po kito, o paskui palaipsniui vis buvo "taisoni" ir "tobulinami" ta orasme ir ta kryptimi, kad jie vis labiau ir labiau siarino žmogaus ir piliečio teises, o kai kuriuos piliečius, daugiausia iš plačiosios liaudies tarpo, išskyrė į specialųj beteisų žmonių kategoriją, kaip baudžiamos laikais. Vienas ryškiausių tos "rūšies" įstatymų buvo žemės reformos įstatymo pakeičimas, kuris žemės reformą reduko darbo bei liaudies žmonių nenaučai, nes iš valstiečių, kurie ne tik patys gyvena, bet ir visą valstybę maitina žemės darbu, tą žemę atėmė ir atidavė dvarininkams. Savivaldybių įstatymas, pagrįstas turto cenzais, atėmė iš liaudies žmonių teisę dalyvauti rinkimuose, o tuo pačiu ir tvarkyti socialinius savivaldybės reikalus. Bet ir to buvo maža, nes tie visi būdu išrinkti žmonių Smetonos režimas nepriimdavo ir šalinavo iš rinkinių pareigų, viską aukodamas "tautos vado" sistemai. Iš darbo rimų rinkimų padaryta komedija. Spaudos įstatymas sudarė tokias sąlygas, kad laikraščiai prievarta buvo verčiami dėti straipsnius prieš savo įsitikinimus ir prieš minimališką teisybę. Nepildymas to — nešė konfiskavimus, pabaudas ir uždarymus. Visa buvo lejama pa-

gal vieną "vado" šabloną, kurio tikslas buvo — padaryti iš piliečio beteisį automatą, o pats, apsiatūdo daugiausiai pataikauti mokandamas, viešpatuoti prieš viską ir visus. A. Smetonos "sukurtasis" režimas tesirėmė, pagal oficialius duomenis, tik 13 tūkstančių "vieningos tautos" kurios didesnė dalis buvo prievarta, grąsinimais suvaryta į partiją, arba perkama visos tautos sudedamais į valstybės išdą pinigais. Tragedija dar didesnė, nes tie 13 metų "vieningos tautos pritarimo sąvokai" liko istorijos atžymėta baisesis padariniais: kiek per tą laiką sukilimų, kiek mirties sprendimų ir mirties bausmių, kiek valstiečių ir darbininkų maistų prieš priespaudą ir neteisybę, kiek dėl to mirties sprendimų ir bausmių. Iklampantys į beviltišką padėtį reikalui nepadėjo net geriausios pastangos žmonių, kurie ryžosi, gal, neįjūdomis, gal įtikinimais, gal bet kurio sutartu spaudimu paveikti. — gal gi kaip nors bus padaryta pažanga ir atsisakyta to nelabto režimo, kuriuo tautą ir valstybę sukautė neivilties ir desperacijos panėiais. Atsisakyta ambicijų, kad kaip nors reikala taisyti. Ne, niekas nepadėjo. Visokiomis priemonėmis, visokiais būdais dėtos pastangos vieną tos tikdavo: kaip žirniai į sieną, viskas atsimušdavo į A. Smetoną. Likta be paskutinų vilčių: nei socialiniai reikalai ir bent minimalūs teisingumas, nei žemės reforma, nei net toks paprastas dalykas, kaip civilinė metrikacija, — niekas negalėjo pajudėti iš vietos, nes tam priešinosi "tautos vadas" A. Smetona.

A. Smetona Lietuvos žmones prievartavo, atėmė jiems minimalės teises, arė bet kurią piliečių vienybę, įjudė vienus prieš kitus, kad tik tai vienam viešpatuoti ir su nieku nesiskaityti. Tie 13 metų — tai traginga lietuvių tautos ir liaudies epopėja, tai kančių metni.

Naujosios vyriausybės veikla jau vakar pradėjo žymiai reikštis.

Vakar amnestuotė politiniai kaliniai, kurių amnestija jau senai yra rūpinamasi, de ja, tie rūpesčiai, net surinkus per 20,000 parašų, neujė veltui viskas atsimušė į A. Smetonos režimą, kuris tuo tikrai ir rėmėsi, kad vis didino ir didino kalinių skaičių ir statė naujus kalėjimus.

U venimas dabar turi citi plauties kėrybos vėžes ir eiti plačia vaga, kurią nužymės naujoji vyriausybė, aukurta ne tik tai savo vidaus gyvenimą per tvarkyti liaudies reikalų patenkintimus, bet geriausiai bū-

du, lojalusiai ir energingiausiai pildyti sąjunginį sutartį su Didžiuoju kaimynu — Sovietų Sąjunga.

Naująją vyriausybę mes praštikime, sveikiname ją ir linkime jai sėkmingai ir našiai dirbti vicokeriopo pasitikėjimo pagrindu, kuriant Lietuvos ir jos darbo žmonių gerbūvi ir šviesią ateitį.

Visus valstybės piliečius mes kviečiame laikytis rimties, tvarkos ir darbingumo. Vyriausybė, savaimė aišku, padarys visa, kas bus reikalinga, kad būtų įvykdytos reformos, kurios yra reikalingos naujosios gyvenimo sąlygose, atstatant plačiųjų darbo žmonių sluoksnių teises, — miestuose ir kaimuose. — Lietuvos Žinios.

Mintis Apie Smetonos Režimą ir Naują Vyriausybę

Temsiam kempė paruoštas ir 1926 metų gruodžio mėnesį klaidingai įvykdytas perversmas išaugo į pilktą ir gėdingą Lietuvos pavergimo režimą. Lengvo gyvenimo godi liaudies priešų saujė, pasiremdama nusmukusių dvarininkų ir priaugancios buržuazijos pritarimu ir parama, panaikino demokratiniu būdu išrinktą krašto atstovybę, jos pastatytą vyriausybę ir okupavo mūsų kraštą.

Ištisus 14 metų gyvenome policinio režimo vergais. Netekome politinių laisvių, Netekome metais augintų ir sutvirtintų organizacijų. Nustojome teisės rūpintis mūsų reikalais taip, kaip mes juos suprantame. Visi mes vartome "tautos vado" ir jo pataikūny pavaldiniais.

Naujoji Justo Paleckio vadovaujamoji vyriausybė pasiėmė vadovauti Lietuvai išimtinai sunkiu metu, atstojosi prieš sunkų ir atsakingą darbą, iš pradties perimdama suterhota Lietuvos gyvenimą. Nedivideiška tešėdama sąjungininko prievoles mūsų galimą kaimyniū rytuose, siekdama išlaikyti mūsų krašto nepriklausomybę, darydama visų pastangų, kad karaviesulas neįsibratų į mūsų kraštą, naujoji Lietuvos vyriausybė turės spręsti sunkiausias uždavini — duoti mūsų liaudžiai pajusitį ir jautikinti, kad ji vėl darosi tikroji krašto šeimininkė, kad ji stoja pati kurti tikrai liaudžiai darbo žmonių valdoma Lietuvą, ir jos igulomis Lietuvoje. Tie Tokiam naujosios vyriausybės santykiui ne tik neturi būti užsimojimui ir pasiryžimui mes nuosirdžiai pritarimui ir esame pasiryžę šiame darbe visu atsidėjimu jai padėti. — Mintis.

Suomijoje Labai Žiauriai Persekioja Darbininkus

Sovietų Sąjungos spauda plačiai rašo apie tai, kad Suomijoje, plukotratai pasiryžo nuslopinti darbininkų judėjimą Suomijoje ir griebiasi žiauriausio teroro žygių prieš darbininkus.

Po karo Suomijoje darbininkų padėtis dar labiau pasunkėjo, nes turėdami visus karu nustoilus nori padengti darbininkų sąskaita ir dar labiau pradėjo juos ekonominiai išnaudoti ir spausti. Betgi karas buvo vedamas Suomijos turčių, o ne darbininkų. Suomijos darbininkai nenorėjo karo su darbininkų valdoma šalimi ir todėl kelia didelį pasipriešinimą prieš Suomijos turčių užsimojimus. Jie ruošia demonstracijas, kaip praneša Tass žinių agentūra, kuriose kelia obalsus plakatuose: "Salin Tanneris!"

"Lai gyvuojit Sovietų-Suomijos draugystė!" Tokios demonstracijos įvykė Helsinkyje, bet policijai užpuolus demonstrantus žiauriai primušė ir daug darbininkų sužalojo. Kitus areštavo.

Dėl tokio Suomijos valdytojų elgesio su darbininkais, kyla pasipiktinimo banga visoje Sovietų Sąjungoje. Molotovas, Sovietų Sąjungos premjeras ir užsienio reikalų ministras, savo kalboje Vyriausiaim Soviete (parlame-

PASTABOS

Niekas tiek daug nerėkia prieš Lietuvos įstojimą į Sovietų Sąjungą, kiek klerikalai. Bet tokie patys klerikalai 1900 metais stovėjo už sąjungą su caristine Rusija.

Tėvynės Sargas 1900 metais rašė: " . . . politiskai Lietuvos nepriklausomybę skaitome už tuščią svajonę ir prieš aną išreikštą neva Lietuvos Social-demokratijos partijos išleidinimose knygelėse atvirai protestuojame. Sargiečiai, o su jais ir visa konservatyviska lig kantu Lietuva, pripažįsta ciorių už tikrą savo valdoną ir nuo Rusijos nerūpinasi skirtis . . ."

Taigi, kaip matote, 40 metų atgal klerikalai nenorėjo skirtis nuo Rusijos. Caras jiems buvo tikras valdonas.

Jie ne tik stovėjo, už vienybę su caristine Rusija, bet padėjo carui malsinti prieš carizmą kylandius lietuvius.

Caristinėje Dūmoje 1913 metais kunigas Laukaitis pareiškė: "Mes, Lietuvos kunigai, uoliai padėjome caro valdžiai numalšinti krėmelį (sukilimą) Lietuvoje."

Laukaitis ir Martynas Yčas tais pačiais metais apdovanojo carą, sakydami, kad ta dovana nuo lietuvių tautos.

Pereitami karui prasidėjus, Martynas Yčas caristine Dūmoje rugpjūčio 8 dieną 1914 metais pareiškė:

"Šiame svarbiame karinio momente aš turiu pranešti lietuvių vardu be partijų skirtumų, kad mūsų tautos likimas visuomet buvo sujungtas su slavų likimu . . . Lietuvių tauta, ant kurios žemės puolė pirmieji šoviniai, kuri pirmose cilese priversta kovoti, eina į šita karą kaip į šventą. Ji pamiršta savo suoklaudas, pasitiekdama matysianti Rusiją laisvą ir laimingą po šio karo, ir pasitiekdama, kad lietuvių, pusiau perplėsti, taps suvienyti po viena Rusijos vėliava . . ."

Antanas Smetona, kurs dabar jau Vokietijoje, Viltų 1914 metais rašė:

"Mums būtų naudingas būti prijungtais prie turtingos (caristinės) Rusijos . . ."

O kada Lietuva buvo jau okupuota Vokietijos kariuomenės, Smetona 1917 metais nuykęs į Berlyną pareiškė:

"Lietuvai pasitiki Vokietija ir išskirtų tik ji viena gali gelbėti prispaustąją šalį . . ."

Gruodžio 11 dieną 1917 metais taip vadinama Lietuvos Taryba su Smetona priesakyje prašė kaizerio paimti Lietuvą savc "globon": "Atsivėlgiant į Lietuvos gyvenimo reikalus, kurie privalo veiklaus sudarymo patvarios ir artimes talikos su Vokietija, Lietuvos Taryba stoji už amžiną, tvirtą sąjungą tarp Lietuvos valstybės ir Vokietijos; toji sąjunga ypač bus vykdoma kariuomenės ir susisėimo konvencija, mutū ir pinigų bendrumu."

Viršų paduoti faktai aiškiai aušviečia klerikalų ir kitų nusistatymą linkiu Rusijos, kada tenai buvo carizmo režimas, taipgi linkiu kaizerinės Vokietijos. Jeigu Lietuva buvo atsiskyrus, tai ne dėl to, kad klerikalai būtų už tai kovoję, o dėl to, kad Lietuvos liaudis nenorėjo vargti po caro ar kaizerio letena.

Dabar, kada Rusijoj carizmo nebėra, kada Rusijos tautos yra susijungę į gražią sąjungą, su lygiomis teisėmis, Lietuvos liaudis irgi nutarė įstoti į tą šeimyną.

Ir dabar, tokie elementai, kurių draugai stovėjo už vienybę su caristine Rusija ir kaizerine Vokietija, rėkia kiek tik gali išrėkti.

J. Y.

R. BERKOVA

Pirmieji Mokslo Keliai

(Fragmentas iš "Mokslo didvyriai ir kankiniai")

(Tęsinys)

Bruno žinojo, kad "trūfuo-jentis žvėris" — bažnyčia — ren-ginei suoliui ir štai suleis savo nagus į jo kūną. Bet garbinga-sis mokslininkas pats priklausė "išiai žmogui, apie kurio rašė savo knygoje "Apie didvyriškąjį mitologizmą."

"Išmintis, kuri tuo pačiu laiku yra ir tiesa ir grožis. — Štai ide-alias, kuriam lenktasi tikras did-vyris... Siekimas tiesos — vie-nintelis dalykas, vertas tikro didvyrio."

Su nepalyginamu vyriškumu ir drąsa Džordanas Bruno gynė laisvąjį mintį, mokslą laisvę. Penkiolika metų Bruno bastėsi po svietimas šalis, ilgėdamasis savo tėvynę — kairios saulės šlaitams Italijos, ir vieną dieną neatsargiai priėmė pakvietimą atvykti į Valenciją.

1502 m. Bruno grįžo į tėvynę ir iš karto pakliuvo į spąstus. Tū-las Valencijos bajoras, pasikvie-tes jį į savo namus, ten išdėvė jį inkvizitoriams.

"Svenciausioji inkvizicija" — trūfavo. Iš Romos atėjo įsa-kymas atiduoti suimtąjį vyriaus-iam inkvizicijos teismui. Kurį su-darė keletas kardinolų su pa-čiu popiežium priešaky. "Džor-danas Bruno nepaprastas eroti-kas, o eretikų vadak." — rašė apie jį Romos inkvizitoriai.

Astronomius metus Bruno iš-avo Valencijos ir Romos kalė-jimuose. Jį reikalavo išsižadėti savo pažiūrų. Jį žiauriai kanki-vo. Bet jokie kankinimai negelė-jo palaužti šio didžio žmogaus dvasios. 1509 m. gruodžio mėn., kai yra lygiai prieš 340 metų, Džordanui Bruno paskutinį kar-čiū pasiūlė išsižadėti savo "ere-tizius." Jam davė dešimties dienų apsigalvoti. Bet jis nesu-svyravo. Išsižadėti savo įsitiki-nimų, atsisakyti tiesos? Ne, ge-riau mirti! Pasibaigus duotam laikui Bruno tuo vardu tvirtu balsu pareiškė negalįs ir nenorįs išsižadėti.

160 metais sausio 20 d. jo šventenybė Romos popiežius nu-tarė atiduoti "nepaklusnųjį bro-lį Džordaną" į pasaulietiškosios

valdžios organų rankas. Jiems buvo įsakyta nubausti didį moks-lininką "gailestingu būdu, nepra-liejančiu krauju." Tai reiškė: su-deginti gyvą. Išlausęs šį spren-dimą, Bruno didžiai pakėlė gal-vą ir tarė savo teisejams: "Gal būt, skaitydami šį sprendimą jūs labiau drebate iš baimės, negu aš, jo klausydamas."

1600 m. vasario 16 d., tūks-tantinės žmonių minios suplaukė į Gėlių aikštę Romoje. Be palio-vo skambantieji varpai skelbė didelę šventę, auto-dafę. Jo šventenybė popiežius Klemensas VIII savo išejimo prieso žu-dynes surengė itin iškilmingas. Ei-senos priešaky paausuočiai rū-bais apsirogo kunigai nešė di-džiulę purpurinę vėliavą. Nešda-mi jie giedoję laidotuvių gies-mes. Paskui juos ėjo nuteistasis nusidėjėlis, apvilktas geltonu ba-laconu, ant kurio buvo pripal-šytą vėlinių. "Nusidėjėlis" buvo surakintas geležiniais pančiai-s. Ant galvos jam buvo užmauta popierinė juokdario kepurė. Iš paskos pasmerktajam vėl ėjo dvasiškiai, o paskui juos rinkti-nė publika — bajorai, aukšti valdininkai ir t.t.

Nusmerktąjį tvirtai pririšo prie stulpo. Apačioj padegė lau-žą. Liepsnos liežuviui kilo vis aukštin ir aukštin... Ir ne-trukus tik didžiulis juodas dū-mų stulpas žymėjo tą vietą, kur vyko auto-dafė.

Deginamas D. Bruno nė vieno karto nesudejavo, jo lūpos nei-tarė nė vieno maldavimo žodžio. Jis paliko tvirtas ligi paskutinio atodūsio.

"Mirtis viename šimtmety mintytojau daro nemirtingu bū-simiams šimtmėčiams — pasakė kažkada Džordanas Bruno. At-eis laikas, kada visi matys, ką dabar tik tu matai."

1899 m. birželio 9 d. toj pačioj Gėlių aikštėj nemirtingajam mokslininkui pastatytas pamink-las, kurio apačioje iškalti šie žo-džiai: "Džordanui Bruno nuo šimtmėčio, kurį jis pergyveno. Toj vietoj, kur buvo uždegtas laužas."

"O Vis Dėlto Ji Sukasi!"

Nepraslinko nė dešimt metų po Bruno sudeginimo, kai Ko-perniko idėjų teisingumą įrodė kitas žymus italų mokslo vyras Galilėjus.

Galileo Galilėjus gimė 1564 metais italų mieste Pizoj. Jų kū-dikystės dienos ir jaunystė pra-slinko Florencijoje. Tai buvo žmogus su ypatingais gabumais. Muzika, mėnas, literatūra — tai buvo sritis, kuriose jis vieno-dai gerai reikšėsi. Dar būdamas vaikas, jis pasižymėjo išradin-gumu, sukoncentruodamas i-mantrius žaislų mechanizmus. Tėvas skyrė jį būti gydytoju, bet jaunas Galilėjus labiau lin-ko į matematiką ir fiziką. Dėka savo gilaus proto ir palinkimo į mokslinius bandymus jis padarė visą eilę labai svarbių atradimų.

Pizos miesto žymybūj tar-pė buvo senas bokštas, pasi-vyręs į vieną šoną. Šitame bokšte Galilėjus daręs bandymus tikslu išaiškinti kūnų kritimo dėsnius. Stebėdamas, kaip linguoja ka-banti po lubomis liustra Pizos katedroj, jis atrado švytuoklės lingavimo dėsnį. Turėdamas vos dvidešimt penkis metus amžiaus

Galilėjus jau buvo matematikos profesoriumi Padujos, vėliau — Venecijos universitete. Tuo pa-čiu laiku jis atsidėjo studijavo astronomiją.

Galilėjus panaudojo astrono-mijos reikalams teleskopą, kuris buvo išrastas Olandijoje, bet kurį Galilėjus patobalino.

Pirmas dangaus kūnas, į kurį Galilėjus nukreipė savo telesko-pą, buvo mėnulis. Jis iš karto pastebėjo ant jo kalnus, kraterius, pailikę žilomis. Pagal šė-šėjų ligumą Galilėjus net išma-tavo mėnulio kalnų aukštį.

Galilėjus atradimai sukėdė didelį dvasiškų nepasitenkini-mą, nes jie priklaunami rodė, kad Koperniko sistema yra teisinga. Žemė pasirodė esanti toks pat dangaus kūnas kaip ir mėnulis, tik stambesnis ir šviesesnis, o "dieviškasis" mėnulio veidas, kurį mokyti teologai skelbė esant lygų ir švyrų, pasirodė esąs iš-raizytas kalnu ir slėnių, kaip ir nuodėmingoji žemė. Nyko skir-tumas tarp žemės ir kitų dan-gaus kūnų.

1610 m. sausio 7 d. stebėda-mas pro teleskopą Jupiterį, Ga-lilėjus atrado keturis šios pla-

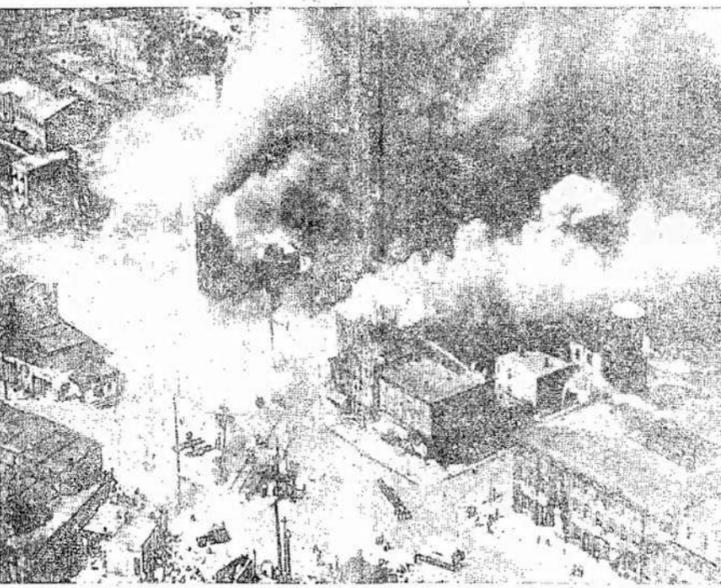
netos palydovus.

Tai buvo nepaprastas atradi-mas, kuris vertė arkštyn kojom visas senas pažiūras. Mokyty te-ologų pasipiktinimui nebuvo ga-lo. Nuo neatmenamų laikų buvo mokama, kad yra tik septynios planetos. Taip ir biblijoj buvo parašyta. Jeigu gi planetų yra daugiau, tai griūva visas teolo-gų mokslas. Ir mokyti teologai griežtai atsisakinėjo tikėti Galil-ėjaus atradimui, nors Galilėjus siūlė jiems patiens pažvelgti pro teleskopą ir įsitikinti.

Tačiau žymausis mokslinik-as, nieko nepaisydamas, varė savo darbą toliau. Jis padarė dar visą eilę svarbių astronomijos sri-ty atradimų. Galiausiai Galil-ėjus pastebėjo ant saulės dėmes. Pagal jų keitimą vietos atžvil-giu Galilėjus nustatė, kad saulė apsisuka apie savo ašį maždaug per mėnesį.

Šito jau buvo per daug. Apie dėmes ant saulės buvo griežtai uždrausta minti — tiek spaudoj, tiek universitetuose skaito-mose paskaitose. Drąsusis ma-tematikos profesorius mokslo vardan grovė religijos pagrin-dus.

(Bus daugiau)

KUOMET CAMDENE, N. J., užsidėgė malivos fabrikas, gaisras buvo toks didelis, kad nebuvo galima sulaukyti. Jis persimetė į aplinkinius namus ir 125 sunaikino. Laikė gaisro buvo įsakyta visam miestui nenaudoti vandens, kad užtektų gaisrui gesinti. Du asmenys žuvo, o septynių ne-surandama. Nuostolių pridarė už \$2,000,000.

Kurie Javai Pirmi Atsirado Europoj

Miečiai yra seniausias žino-mas javas Mažojaj Azijoje, Egi-p-te ir Europoje. Senovės sanskri-to kalboj miečiai taip ir vadina-si javai. Gal mūsų prabodiams tals laikais jie buvo vienintelis žinomas javas.

Dašuro paminkluose — pira-midose, Egipte, buvo rasti mie-čių ir kviečių liekanos iš ketvir-tojo tūkstantio metų prieš Kr.

Europoje rasta miečių tarp-šautenyse akmeninio amžiaus palaikų, o tas amžius buvo 6 iki 4 tūkstantai metų atgal.

Tik vėliau iš Azijos atėjo kviečiai į Europą. Pirmieji miečiai buvo tikrai dieviškai, laukie bėgant, iš jų iš-auginti keturečiai ir šešėčiai.

Senovės Egipte miečių duona buvo valgoma neturtingaj. Se-novės Romos armijos karci-viams buvo duodama po maise-lio kviečių maistui; bet jeigu ku-ri arafijos dalis nusikalsdavo, tai užla bišk gaudavo tik miečių, vietoj kviečių.

Bet miečiai nėra prastas ja-vas, tai penkioliktaj šimtmeči-j, švedoj miečiai beveik vienute-lis produktas naudojamas javas; o švedai ir tuomet buvo dideli ir sūrūs žmonės. Iki šešiolktojo šimtmečio kviečiai ir rugiai be-veik nebuvo vartojami maistui.

Miečiai darbai yra minimi se-novės graikų didžiojo poemoj "Iliadėj." Jai parašyta prieš 2,000 metų. Senovės romėnai labai mėgdavo iš miečių pagamintą gerima. Anais laikais vienių miečių slystimas buvo vartojamas į-vaizdams vaistams.

Senovėje, klasikinėje Graiki-joj spiegti miečiai buvo laikomi labai svarbiu maisto daiktu. Pns "Iliados" laikų graikus niekur nėra minima rugiai ir a-vožios. Šių javų dar neturėjo nei indai, nei egiptiečiai, nei babilo-niečiai, nei kinai.

Pirmausia rugiai ir avožios pa-sirodė pietinėse Rusijos lygum-se. Iš pradžių buvo manoma, kad rugių duona skilviui "nesveika," o pasirodantis dirvoje avožios buvo laikomos "piktžolėmis."

tai tik prafurū. Jeigu joi tada ir buvo apjomez.

LAUKINĖ TAUTELĖ AUSTRALIJOJ

Prieš kelerių metų princesė Marija Bonapart buvo pirmosios ekspedicioj į Australijos salotą dabavio Londonio baronai turė. Neeraniai grįžanti ekspedicioja pas-kele savo tyrinėjimu išdavus.

Ypne įdomus pasakojimas a-pie lauriantų tautelę. Tai tautelė yra žemumanoje išlavėjimo laipsnyje iš visų tautelių, kurios ligi šiol yra žinomas mokslinik-ams.

Tie žmonės penusivoka apie tai, kas yra gimdytinis. Jie ne-turi sąvokos "tėvas." Jie mano, kad moterį gimdytius kūdikis yra vieno iš jos pranašųjų klūmū-jimas.

Jie nežino, kas yra šeimimas, ir niekuomet nesipranta. Jų kal-boje nėra žodžių reiškančių tą veiksmą: "prausti," "plautis," "valyti" — veiksmai nešvercia-mi į lauriantų kalbą.

Poligamija (daugpotybi) yra būtinai. Tačiau įstatymai, iš-pareigoja vyriškį apsiūpinti iš-pradžią vieną žmoną. Kai tik jis išveda į savo namus kitą žmoną pirmoji su jais išmūdo ją ir pūnūsa. Paskui jos susiraišo — ir laukia pasirodant trečiosios žmonos, kurią pūdi širdvi. Fet-teritajai tenka tuos tris vyrus (trish) moterims ir taip toliau. Trisdešimtajai arba keturiode-simtajai esti visai riesta! Dau-giausia ji išleidžia kvapą pirū-jų vestuvių dieną.

Pirmasis kūdikis motinos pri-žiūrimas ir mylimas. Jai labai nekantraudama ji laukia ant-jo kūdikio; tai yra jos mėgta-miausias gardulymas, kurį ji pagal įstatymus gali savaiyti viena arba su artimiausio draugėmis — pagal motę.

Kai tik žmogus susirga — taip smarkiai, kad negali ats-toti, — jį užkasa į žemę, kad jei nesusikankintų ir neįkyrėtų ki-tiems.

JACK LONDON RAUDONASIS MARAS (FANTASTINĖ APYSAKA)

(Tęsa)

Cia senis pradėjo skaityti tikrą paskai-tą apie bacilas ir jų savumus, įterpdamas į savo kalbą tokius ilgas ir nesuprantamus žo-džius ar net istikus posakius, jog berniukai tik šypsojosi vienas kitam ir visai liovėsi se-no klausėsi, nukreipdami dėmesį į banguo-jančią jūrą.

— Na, o Raudonasis Maras, seneli? — ryžosi, pagaliau, priminti jam Edvinas.

Senis atsipeikėjo ir nutraukė savo pas-kaiktą kito pasaulio auditorijai, prieš kurią jis vystė paskutinę, jau šešiu dešimty metų an-žiaus teoriją apie bacilas ir tas ligas, kurias jos sukelia.

— Taip, taip! Edvinai, taip! Aš buvau užmiręs. Kai kada praeities atsiminimai ma-no sąmonėj ima viršų ir aš užmirštu, jog esu tik purvinas senis, su ožkos kailiu ant pečių, klaidžiojans su savo sulaukėjusiais anūkais, kurie — tik paprasti primityvios dykumos piemenys. "Pasauliai, kaip puta, iškyla ir iš-nyksta." Taip lygiai išnyko ir mūsų pulkioji civilizacija! Aš senelis, pallegęs senis. Aš pri-guliu Santa-Roziciejų giminei. Aš vedžiau šios giminės moterį. Mano sūnūs ir dukterys, ves-dami ir tuokdamosios, susigiminiavo su So-ferij, Sakramentiejų ir Palo-Atliciejų gimė-čiams. Tu, Kiškio Lūpa, esi Soferio giminės, tu, Edvinai, Sakramentiejų, o tu, Chu-Chu — Palo-Atliciejų. Tavo giminė vadinasi vardu miesto, kuris buvo netoli kitos garsios moks-lo įstaigos — Stanfordo universiteto. Taip, dabar aš atsipenu. Dabar man visiškai aiš-ku. Aš buvau pradėjęs pasakoti jums apie Raudonąją Mirtį. Ties tuo aš sustojau? — Tu kalbėjai apie bacilas, apie tuos pa-

darėlius, kurių negalima matyti, bet kurie paverčia žmones ligoniais, — padėjo jam at-siminti Edvinas.

— Taip, štai ties tuo aš sustojau. Pra-džioje žmogus, būdavo, nekreipia dėmesio, jei į jo kūną patekdavo nedidelis bacilų kie-kis. Bet bacilos greitai veidavosi ir netru-klus jų atsiradavo milijonai. Tada žmogus susirgdamo. Jį apimdavo liga, o ta liga va-čindavosi vardu tos bacilos, kuri ją sužadė-davo. Pavyzdžiui, šiltinė arba geitonasis drū-gys.

Žodžiu, buvo tūkstantai rūšių bacilų ir tūkstantai visokių ligų.

Bet štai kokios keistenybės dėjos su tom bacilom. Šmė atsirasti vis naujų ir nau-jų rūšių ir visos jos rasdavo žmogaus kūne geriausią veisimuisi dirva. Seniai, labai se-niai, kada žmonių pasaulyje, kaip ir dabar, buvo dar nedaug, nedaug buvo ir ligų. Bet žmonių skaičiui augant, tirščiau apgyventose vietose, dideliuose miestuose ir civilizotose saly-se radosi naujų ligų ir naujos bacilos rū-šys šmė veistis žmogaus kūne. Ir juo arčiau vienas kito žmonės gyveno, juo baisesnės bu-vo ligos, kurios tarp jų atsiradavo. Kur kas prieš mane, viduramžiuose Europoje siautėjo Juodasis Maras. Jis aplankė Europą kelis sykius. Paskui buvo džiova, kuri mėg la-lyti žmones itin tirštai apgyventose vietose. O Afrikoj būta "miego ligos." Bakteriologi kovoję prieš visas tas ligas ir jas naikino, kaip kad jūs, vaikai, kovojate su vilkais ir gi-nate nuo jų ožkas, arba užmušinėjat uodus, kai jie ima jus kandžioti. Bet bakteriologi...

— Bet, seneli, kas gi tai... ką tu pesa-kei? — pertraukė jį Edvinas.

— Na gi štai tu, Edvinai esi piemuo. Ta-vo darbas — ganyti ožkas. Ir tu daug su-pranti ir žinai apie jas. Bakteriologas gi stebė-davo ir tirravo bacilas. Tai buvo jo dar-bas, ir jis dang apie jas žinojo. Taigi, kaip jau sakiau, bakteriologi kovoję su bacilomis ir kai kada jas nugalėdavo. Štai buvo, pavyz-džiui, baisi liga — raupsai. Bakteriologi atrado šios ligos bacilą. Jie ištyrė ją, galėda-vo net nupiešti, bet nemokėjo šią bacilą nu-žudyti. 1984 m. šmė siausti Greitasis Maras — liga, kuri pasirodė šaly, vadinamoj Brazi-lija, ir kuri paguldė į kapus milijonus žmonių. Bet bakteriologi atrado ligos bacilą, o taip pat ir būdą ją sunaikinti. Ir epidemija buvo sustabdyta. Bakteriologi pagamino vaist-us, kuriuos įšvirbdavo į žmogaus kūną, ir vaistai užmušdavo Greitojo Maro bacilas, neužmušdami tačiau paties žmogaus. 1910 metais siautė pellagra ir antilostomozas. Šios ligas bakteriologi taip pat lengvai nugalėjo. Bet 1947 metais atsirado nauja, iki tol ne-girdėta, neregėta liga. Šia liga susirgdamo tik kūdikiai, ne vyresni dešimties mėnesių am-žiaus. Ligos suimti jie negalėdavo pajudinti rankų, nei kojų, negalėdavo valgyti, nei ge-ti, nieko. Bakteriologi vienuolika metų suko galvas, kol atrado būdą, kaip užmušti šios li-gos bacilą ir išgelbėti kūdikius.

Nežiūrint šių visų ligų ir epidemijų, žmo-nių pasaulyje be paliovos daugėjo. Šitai gali-ma paaiškinti tik vienu, kad labai lengvai bu-vo gaunamas maistas. Juo lengviau buvo gauti maisto, juo daugiau radosi žmonių, juo tirščiau jie gyveno, juo daugiau kilo naujų ligų. Būta įspėjimų. Dar 1939 metais žymus mokslininkas Solderveckis pasakė bakterio-logams, kad reikia laukti atsirastant naują ligą, kuri bus tūkstantį kartų baisesnė už vi-sas buvusias ir kuri žudys žmones šimtais mi-lijonų ir net milijardais. Kaip regite, mikro-organizmų pasaulio visų paslapčių nepavyko išaiškinti iki pat galo. Žmonės žinojo, kad toks pasaulis yra ir kad laikas nuo laiko jis išmeta armijas naujų bacilų, kurios puola, žudydamos, žmones. Bet ką nors daugiau apie jį žmonės nežinojo. Kas žino, gal būt,

— Na gi štai tu, Edvinai esi piemuo. Ta-vo darbas — ganyti ožkas. Ir tu daug su-pranti ir žinai apie jas. Bakteriologas gi stebė-davo ir tirravo bacilas. Tai buvo jo dar-bas, ir jis dang apie jas žinojo. Taigi, kaip jau sakiau, bakteriologi kovoję su bacilomis ir kai kada jas nugalėdavo. Štai buvo, pavyz-džiui, baisi liga — raupsai. Bakteriologi atrado šios ligos bacilą. Jie ištyrė ją, galėda-vo net nupiešti, bet nemokėjo šią bacilą nu-žudyti. 1984 m. šmė siausti Greitasis Maras — liga, kuri pasirodė šaly, vadinamoj Brazi-lija, ir kuri paguldė į kapus milijonus žmonių. Bet bakteriologi atrado ligos bacilą, o taip pat ir būdą ją sunaikinti. Ir epidemija buvo sustabdyta. Bakteriologi pagamino vaist-us, kuriuos įšvirbdavo į žmogaus kūną, ir vaistai užmušdavo Greitojo Maro bacilas, neužmušdami tačiau paties žmogaus. 1910 metais siautė pellagra ir antilostomozas. Šios ligas bakteriologi taip pat lengvai nugalėjo. Bet 1947 metais atsirado nauja, iki tol ne-girdėta, neregėta liga. Šia liga susirgdamo tik kūdikiai, ne vyresni dešimties mėnesių am-žiaus. Ligos suimti jie negalėdavo pajudinti rankų, nei kojų, negalėdavo valgyti, nei ge-ti, nieko. Bakteriologi vienuolika metų suko galvas, kol atrado būdą, kaip užmušti šios li-gos bacilą ir išgelbėti kūdikius.

Nežiūrint šių visų ligų ir epidemijų, žmo-nių pasaulyje be paliovos daugėjo. Šitai gali-ma paaiškinti tik vienu, kad labai lengvai bu-vo gaunamas maistas. Juo lengviau buvo gauti maisto, juo daugiau radosi žmonių, juo tirščiau jie gyveno, juo daugiau kilo naujų ligų. Būta įspėjimų. Dar 1939 metais žymus mokslininkas Solderveckis pasakė bakterio-logams, kad reikia laukti atsirastant naują ligą, kuri bus tūkstantį kartų baisesnė už vi-sas buvusias ir kuri žudys žmones šimtais mi-lijonų ir net milijardais. Kaip regite, mikro-organizmų pasaulio visų paslapčių nepavyko išaiškinti iki pat galo. Žmonės žinojo, kad toks pasaulis yra ir kad laikas nuo laiko jis išmeta armijas naujų bacilų, kurios puola, žudydamos, žmones. Bet ką nors daugiau apie jį žmonės nežinojo. Kas žino, gal būt,

tame nematomam mikroorganizmų pasauli-ju buvo tiek bacilų rūšių, kiek yra smilčių siame jūros krante. Ir, be to, visai galimas dailtas, kad tame nematomam pasauly naujos bacilų rūšys savaimė atsirasdavo, užgimdavo... Gal būt...

— Klausykis, seneli. — suuko jis, — man vėmė noris, šių niekų bosiklausant. Ko-dėl tu nepasakoji apie Raudonąjį Marą? Jei nemori, tai taip ir sakyt, ir mes eisime kiek-vienas suu.

Senis pažvelgė į jį ir, netardamas nė žo-džio pravirko. Ašaros šmė riedėti per jo raukšlėtus skruostus, ir visos jo seno am-žiaus silpnumas ir bejėgiškumas atsipindė-jo nuliūdusiame veide.

— Sėskis tu, — subarė Kiškio Lūpa Ed-vinas. — Senelis papasakos. Jis kaip tikrai jau artėja prie to laiko, kada prasidėjo Rau-donasis Maras, ar ne, seneli? Jis tuojau numas apie jį papasakos. Sėskis, Kiškio Lūpa. Seneli, tęsk toliau.

Senis nusišlijostė purvinas pirštais ežu-ras ir tęsė savo pasakojimą toliau.

— Tas maras pradėjo siausti 2013 m. va-sarą. Aš buvau tada dvidešimtis septynerių metų amžiaus, ir viską gerai atsimenu. Be-vidis radiotelegramos...

Cia Kiškio Lūpa vėl pareiškė protestą, garsiai nusispaudamas, ir senis pasiskubino atitaistyti savo klaidą.

— Anuomet mes kalbėdavomės oru per daugelio tūkstantųjų kilometrų atstumą. Ir a-šėjo žinia, kad nauja, keista liga šmė sirgti žmonės Niu Jorke. Tada šiam garsiam Ame-ricos mieste gyveno septyniolika milijonų žmonių. Niekas neatreikė į šią žinią didelio dėmesio, nes žinių apie ligas būdavo dažnai. Be to, žinioje buvo minimi tik keli mirties atsitikimai. Kaip buvo, tačiau, sakoma žinio-je, žmonės, šia liga susirgo, mirdavo labai greit, o ypatinga šios ligos žymė buvo ta, kad žmogaus veidas ir visos kūnas nusidažydavo

randona spalva. Nepraėjo nė dvidešimtis le-turių valandų, kai buvo gauta žinių, kad su-sirgimų šia liga pastebėta ir Čikagoj. O tu pačią dieną buvo pranešta, kad Londone, di-džiausiame po Čikagos mieste pasauly, jau dvi savaitės, kaip slaptai kovojama su nauju maru, tik cežūra draudė visas radiotelegra-mas, t.y. neleido, kad visas likusis pasaulis sužinotų apie maro sąjautimą Londone.

Atrodė, kad tai jau ne juokai, bet mes Kalifornijoj per daug nesijaudinome. Mes bu-vome tikri, kad bakteriologi atras bėdą ko-vojos su nauja bacila, kaip jau nekarta prei-ty jie yra padarę. Bet didžiausias pavojus, kurį nešė žinotoms nauja liga, buvo tas, kad žmonės, jos paliešti, mirė greit ir neišgyva-mai. Niekam nesisiekė nuo šios ligos pasigy-dyti, pasveikti. Mums buvo gerai pažįstama Azijos cholera, kada, būdavo, vakare papie-tausi su visiškai sveiku žmogumi, o ryto me-tą, žiūrėk, jau veža pro tavo langą jo lavonų. Bet šis maras veikė dar greičiau. Nepraslink-davo nė valandos po susirgimo, kai žmogus jau gulėdavo ant lentos. O daugelis mirdavo dešimčiai — penkiolikai minučių praslinkus po to, kai pasireikdavo pirmosios susirgimo žymės.

Sirdis imdavo greičiau plakti ir pakilda-vo temperatūra, t. y. kūno karštis. Paskui atsiradavo raudonos spalvos išbrėrimas, kur-is momentaliai apimdavo veidą ir visą kūną. Atsiradus išbrėrimui, žmogų imdavo lūmpti mėšlungis, bet tai trukdavo neilgai. Jei žmogus tai iškęsdavo, jis greit pasidary-davo visiškai ramus ir tik jausdavo, kaip jo kūną pradeda apimti kaž koks tirpulus. Pra-džioje nutirdavo kojų padai, paskui blou-dos, slausnys, o kai tirpulus pasiekdavo širdį, žmogus mirdavo. Miro paliešti neklaidėdavo ir neužgimavo. Jių nenustodavo smuonės ir sveiko proto ligi pat paskutinio momento. Ka-da liaudavosi veikusi širdis. Dar vieną baisią ypatybę šį nauja liga turėjo. Nespdavo žmo-gus numirti, kai jo kūnas besmatant supida-vo, subyrėdavo, tiesiog tirpte istirdavo kitų akivaizdoje.

— Bet, seneli, kas gi tai... ką tu pesa-kei? — pertraukė jį Edvinas.

— Na gi štai tu, Edvinai esi piemuo. Ta-vo darbas — ganyti ožkas. Ir tu daug su-pranti ir žinai apie jas. Bakteriologas gi stebė-davo ir tirravo bacilas. Tai buvo jo dar-bas, ir jis dang apie jas žinojo. Taigi, kaip jau sakiau, bakteriologi kovoję su bacilomis ir kai kada jas nugalėdavo. Štai buvo, pavyz-džiui, baisi liga — raupsai. Bakteriologi atrado šios ligos bacilą. Jie ištyrė ją, galėda-vo net nupiešti, bet nemokėjo šią bacilą nu-žudyti. 1984 m. šmė siausti Greitasis Maras — liga, kuri pasirodė šaly, vadinamoj Brazi-lija, ir kuri paguldė į kapus milijonus žmonių. Bet bakteriologi atrado ligos bacilą, o taip pat ir būdą ją sunaikinti. Ir epidemija buvo sustabdyta. Bakteriologi pagamino vaist-us, kuriuos įšvirbdavo į žmogaus kūną, ir vaistai užmušdavo Greitojo Maro bacilas, neužmušdami tačiau paties žmogaus. 1910 metais siautė pellagra ir antilostomozas. Šios ligas bakteriologi taip pat lengvai nugalėjo. Bet 1947 metais atsirado nauja, iki tol ne-girdėta, neregėta liga. Šia liga susirgdamo tik kūdikiai, ne vyresni dešimties mėnesių am-žiaus. Ligos suimti jie negalėdavo pajudinti rankų, nei kojų, negalėdavo valgyti, nei ge-ti, nieko. Bakteriologi vienuolika metų suko galvas, kol atrado būdą, kaip užmušti šios li-gos bacilą ir išgelbėti kūdikius.

Nežiūrint šių visų ligų ir epidemijų, žmo-nių pasaulyje be paliovos daugėjo. Šitai gali-ma paaiškinti tik vienu, kad labai lengvai bu-vo gaunamas maistas. Juo lengviau buvo gauti maisto, juo daugiau radosi žmonių, juo tirščiau jie gyveno, juo daugiau kilo naujų ligų. Būta įspėjimų. Dar 1939 metais žymus mokslininkas Solderveckis pasakė bakterio-logams, kad reikia laukti atsirastant naują ligą, kuri bus tūkstantį kartų baisesnė už vi-sas buvusias ir kuri žudys žmones šimtais mi-lijonų ir net milijardais. Kaip regite, mikro-organizmų pasaulio visų paslapčių nepavyko išaiškinti iki pat galo. Žmonės žinojo, kad toks pasaulis yra ir kad laikas nuo laiko jis išmeta armijas naujų bacilų, kurios puola, žudydamos, žmones. Bet ką nors daugiau apie jį žmonės nežinojo. Kas žino, gal būt,

— Na gi štai tu, Edvinai esi piemuo. Ta-vo darbas — ganyti ožkas. Ir tu daug su-pranti ir žinai apie jas. Bakteriologas gi stebė-davo ir tirravo bacilas. Tai buvo jo dar-bas, ir jis dang apie jas žinojo. Taigi, kaip jau sakiau, bakteriologi kovoję su bacilomis ir kai kada jas nugalėdavo. Štai buvo, pavyz-džiui, baisi liga — raupsai. Bakteriologi atrado šios ligos bacilą. Jie ištyrė ją, galėda-vo net nupiešti, bet nemokėjo šią bacilą nu-žudyti. 1984 m. šmė siausti Greitasis Maras — liga, kuri pasirodė šaly, vadinamoj Brazi-lija, ir kuri paguldė į kapus milijonus žmonių. Bet bakteriologi atrado ligos bacilą, o taip pat ir būdą ją sunaikinti. Ir epidemija buvo sustabdyta. Bakteriologi pagamino vaist-us, kuriuos įšvirbdavo į žmogaus kūną, ir vaistai užmušdavo Greitojo Maro bacilas, neužmušdami tačiau paties žmogaus. 1910 metais siautė pellagra ir antilostomozas. Šios ligas bakteriologi taip pat lengvai nugalėjo. Bet 1947 metais atsirado nauja, iki tol ne-girdėta, neregėta liga. Šia liga susirgdamo tik kūdikiai, ne vyresni dešimties mėnesių am-žiaus. Ligos suimti jie negalėdavo pajudinti rankų, nei kojų, negalėdavo valgyti, nei ge-ti, nieko. Bakteriologi vienuolika metų suko galvas, kol atrado būdą, kaip užmušti šios li-gos bacilą ir išgelbėti kūdikius.

(Bus daugiau)

Apie Garsą, Kurio Niegirdi Žmogaus Ausis

Kas tai yra garsas? Kad atpažintume jį, klausnia būty aiškus, turintis likuli stabtelėjimą, kaip apibūtinimą. Taip kaip garsas, kuris vandenį, įvyksta, žmogaus ausis, ir jo pasigirdyti, išskleidžia mažos bangos, kurios taip pat užgautas odo paviršiumi. Pirmaisiais bandymais matome, o būtytųjų ne, kad šios oro bangos pasigirdyti, išskleidžia mažos bangos, kurios taip pat užgautas odo paviršiumi. Pirmaisiais bandymais matome, o būtytųjų ne, kad šios oro bangos pasigirdyti, išskleidžia mažos bangos, kurios taip pat užgautas odo paviršiumi.

tu grįžta ir taip be perstojojimo savo kryptį kaitalioja. Langvinas aprato, kad srovė pakeičia savo kryptį tuo laiku ir momentu, kada srovės visai nėra ir to mažo momento laiku, metalas grįs į savo normalią padėtį. Tuo būdu srovė, kuri keičia savo kryptį tūkstantį kartų per sekundę, taip pat tūkstantį kartų sukrečia metalą, kuris tokio pat greičio sukelia garso bangas. Ir taip liečiant metalą grįžtančia elektros srove galima pagaminti tokias kokių norima. Toliau buvo lengva. Sujungus keletą metalų tinkamu būdu, buvo galima pagaminti supersoniškus garsus ir juos pasigirdyti vandens gelmės, lyg proektoriumi šviestą. Langvinas taipgi surado, kad tokių garsų kryptį taip pat galima nustatyti, kaip lempų pagalba šviestą.

Tuo būdu Langvinas išrado prietaisą submarinams daug pavojingesnį, negu cepelinams proektoriumi. Cepelinai proektoriumis šviestas mačo ir žino kada jie eis susitikti, bet submarinai visai to neįveda. pajunta tik tada, kada per vėla, kada gilumos bomba jau išsprogdina, nes nustatyti kokiam atstume submarinai randasi, kada jau susietas yra visai lengva. Pasiremiant garso greičiu, lengvai apskaičiuojama kaip toli randasi submarinai ir tam tikri prietaisai to perodo.

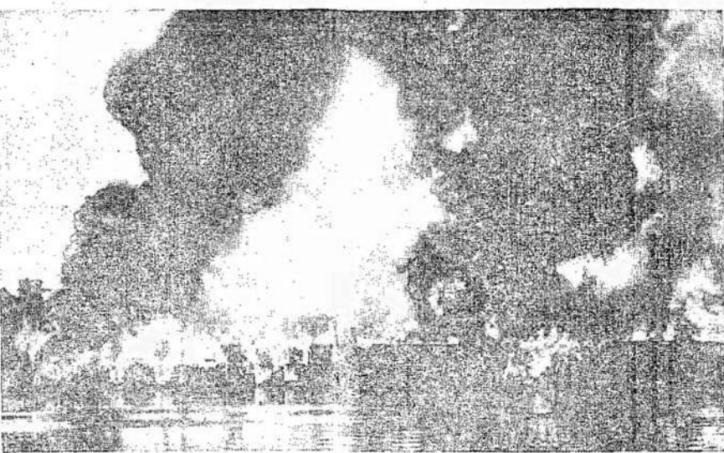
Kami pasibaigus supersoniško garso atradimas pradėtas plėsti ir pritaikyti. Visų pirma, kilo mintis ar galima ty supersoniškų garsų pagalba kovoti su ligomis? Pavyzdžiui, kokį efektą supersoniškas garsas padaro konkresingą bakteriją? Yra žinoma, kad jeigu žmogus galėtų girdėti garso bangas, kurios juda rečiau, negu trisdešimt kartų per sekundę, tai bangos, kurios virpa dvidešimt tūkstų kartų per sekundę, susprogdintų žmogaus ausies būbnelį. Ir atvirkščiai. Tad iš to prieita išvada, kad supersoniškos garso bangos gali užmušti bakterijas. Tą surado amerikietis daktaras L. Chalmers ir jas pritaikydamos pajėgia sunaikinti nekurias bakterijas veisiančias piene. Tąja kryptimi yra padaryta ir daugiau atradimų. Galimas daiktas, kad ateityje bus išrasta, kaip supersoniškų garsų pagalba sunaikinti dar ir kitas bakterijų rūšis.

Dabar supersoniškus garsus bandoma pritaikyti įvairiose srityse, net metalų išdirbystėje. Kiekvienas suhejamas metalas savo viduje turi mažytes duobutes prisipildžiusias oro. Jos tokios yra mažos, kad žmogaus akimis jokiū būdu neįžiūrėtoms, bet del jų gausumo dažnai tvirta geležis trūksta, lūžta ir įvyksta didelės nelaimės. Pritaikant supersoniškų garsų bangas, naujai suhejtas metalas taip supurtomas, kad tos visos skylutės sutrinki- nėja ir oras iš jų išsima. Metalas užpildo tas vietas ir pasidaro daug solidaresnis ir tvirtesnis.

Taipgi supersoniškų garsų pagalba dažnai naudojasi žvejai. Jų pagalba jie ištrina koks yra jūros dugnas ir tada žino, ar ten gali būti žuvis ar ne, visai nepel- dy vandenio tinkle. O žinedamai jūros dugną, taipgi sužino kokių ten gali būti žuvis. Tuo būdu su- taupoma daug laiko ir beveikio darbo.

JOHN KAMICHAJIS
LIETUVIŠKA VALGYKLA
898 Bloor St. W. Toronto
(NAUJOJ VIETOJ)
Lietuviški ir angliški valgiai; vakarynė diena; savaitė ir mėnesiniai, Carakas automobiliams ir kiti patarnavimai dėl Lietuvių svečių.

J. Kevėša
303 Crawford St.
Jie Nėra Tikri
— Ar tu tiki, kad yra valduokliai?
— Ne! Kartą aš vidurnaktį nubudau ir savo kambary pamačiau valduoklį. Kai aš jo užklausiau, ar jis valduoklis, tai jis atsakė "taip," bet sekantį rytą aš neberadau savo keinių ir kitokio turto. Nuo tada, aš valduokliams nebetikiu. Jie nėra tikri.

GAJSRAS HUNTSVILLEJ, laivukų srovėkloj. Sudėgė 15 motorinių laivukų ir keletas mažesnių. Gazolino infino eksplozija sunkiai sužeidė savininko sūnų. Nuostoliai siekia \$10,000.

Nauji Remėjai Namų Pirkimui

TORONTO. — Sūnų ir Dukterų K. L. S. P. D. 1-mos kuopos namo pirkimo reikalą šiomis dienomis stipriai parėmė Ketvirtoji Draugijos kuopa ir eilė naujų draugų.

Iš Edmontono, Alta., šios draugijos ketvirtoji kuopa sekretorius drg. J. Nekrash prisidėjo \$10, kurią sumą paaukavo kuopa iš savo išdo. Be to, drg. Nekrash savo laiske žada dar daugiau pasidarbauti ir parinkti daugiau aukų. Toks draugiškas edmontoniečių atsiėmimas yra tikrai ežiuginantis ir dar kartą įrodantis, kad nežinint kaip toli vieni lietuviai nuo kitų gyvena, bet vieninai laikosi visais visuomeniniais ir kultūriniais reikalais.

Kaip Apsirado Popieriniai Pinigai

Popieriniai pinigai, vadinami banknotai, atsirado palyginti neseniai, tik 256 metai atgal; ir jų gimtinė buvo Kanada, kuri tada vadinosi Naująja Prancūzija. Tais laikais Kanada priklausė Prancūzijai.

Buvo taip Kanados vyriausybė pritrūko smulkių pinigų sumokėti algas keturiems šimtam karvių; ir vyriausybė sugalvojo surašyti į bilias kortas, kad ši korta reikšia tiek pinigų, ana korta daugiau, ana korta dar daugiau pinigų, ir t.t. Šalies išdavo savo parašais ant kiekvienos tokios kortos užtikrino, kad valdžia išmaitys jas ant pinigų.

Tokiu būdu Kanados gubernatorius ir joė pirmuosius popierinius pinigus.

Iš pradžių buvo manoma, kad

"kortiniai pinigai" neilgai tegalios. Buvo nustatymas kas met spaūti mėnesį suaukti "kortinių pinigų" laikytojus ir kortas iškeisti į kitokias mokamasias priemones. Vis dėl to kanadiečiai pamėgo "kortinius pinigus" ir stengėsi juos išlaikyti. Pasireiškė net, kad daugelis tikrus išdo pasidėdėjimus stengėsi iškeisti į kortas su laikinu parašu.

Tuo metu Kanadoje buvo pirkimų iš Bostono, kurie kortiniai pinigai labai patiko. 1690 metais grįžė į tėvynę tie pirkliai pasiūle ir čia kortinius pinigus įvesti. Bet Bostono ir apygardų puritoniškai neturėjo lošiamųjų kortų ir ty "velnio abrodžėliu" nenorėjo j rankas imti. Dėl to ten buvo paleisti apyvarton paprasti storo popieros gabalėliai su atitinkamais parašais ir pažymėjimais. Tokiu būdu, buvo padarytas dar vienas žingsnis artėjant prie reguliarių popierinių pinigų.

Didžiausias Vasarinis Lietuvių Šaškridis

TORONTO. — Kanados lietuviai turėdami vienintelį Kanadoje Lietuvišką laikraštį — Liaudies Balsą, kuriame atsispindi jų visuomeninis gyvenimas ir organizacinis veikimas, iš kurio jie gauna įvairias teisingiausias pasaulines ir mokslines žinias, jo nepamiršta žiemą vasarą. Kur tik randasi didesnis skaičius lietuvių, ten žiemą surengia įvairius rengimus, o vasarą piknikus. Taip Kanados lietuviai surengdami įvairias pramogas patys praleidžia linksmai laiką ir tuom sykiu prisideda prie budavojimo meninio, kultūrinio ir apšvietos darbo.

Toronto lietuviai kas vasarą rengia Liaudies Balso naudai vieną didelį pikniką, taigi ir šią vasarą ruošiasi toms iškilinėms.

Toronto lietuvių rengiamas Liaudies Balso piknikas, tai esti didžiausias susibūrimas Toronto ir plačios apylinkės lietuvių.

Jau praėityje pasirodė, kad Liaudies Balso piknikai buvo vieni iš skaitlingiausių, įvairiausių ir prašmatningiausių piknikų, kokie tik esti rengiami Toronto lietuvių.

Jau kuris laikas, kaip Liaudies Balso administratorius drg. V. Strazevičius, susisaulkęs Toronto veiklesnius organizacijų draugus ir drauges, daro planus prisidūsimui to nepaprasto pikniko. Rengėjai šį pikniką mano padaryti vieną iš skirtingesnių, kad masės iš Toronto ir apylinkių galėtų praleisti smagiai laiką, dalyvaudami įvairiose pikniko pramogose.

Pikniko rengimo komisijos pirmninkas jau dabar turi susirašęs an programos keliolika įvairiausių punktų ir dar sako, kad ne viskas. Kur tik nūgrista koki geresnį sumanymą piknikui pajavairinti, tuojais ir deda ant programos.

As čia paminėsiu tik keletą būsimų pikniko programos dalykų: kriaučiai, turės progos parodyti, kaip greitai moka įvertinti šią adatą; šiaučiai, kaip toli numesti batą; jojkai — kaip išbėgti pirmam su savo arkiuku; vyru, moterų, berniukų ir mergaičių bėgimai ir taip seka vienas paskui kitą programos pasiūlymams, vienas už kitą gražesnis ir įdomesnis. O kiekvienos pramogos laimėtojas gaus atitinkamą dovaną. Prie to, reikia pridėti, kna valgyti, gerti, žaisti ir šokti ant platformos, prie geros muzikos, galės kiekvienas kiek norės, nes tie programos punktai tūpūs istisą dieną.

Rengimo komitetas numatė kreiptis pas drauges materis, kad jos piknikui paruoštų garbės stalą; o ką moterys padaro, tai visada yra kuom pasigrožėti ir pasidžiaugti!

Todel visi Toronto, plačios apylinkės ir iš tolimesnių kolonijų lietuviai, yra kviečiami dalyvauti didžiausioj lietuvių demonstracijoje — Liaudies Balso piknike.

Apie pikniko datą, vietą ir kitus pranešimus prašome pasiūlyti į skelbimą, kuris jums suteiks visus nurodymus.

Vienas iš Rengėjų

Metinis Liaud. Balso PIKNIKAS

TORONTE

lyks

Sekmadienį, Rugpiučio (August) 11 Dieną

WESTONE, PRIE MASIO FARMOS

PASTABA: JEIGU LIETUS LYTŲ, TAI PIKNIKAS ATSEBIBUS SEKANTĮ SEKMADIENĮ

Pikniko Programa Susidės iš Įvairių Piknikikinių Žaidimų, Šokiams Grieš Geras Orkestras.

Liaudies Balso Piknikai Praeityje Buvo Įdomūs. Aišku, Bus Įdomus ir Šis Piknikas.

Už atsizymėjimus Pikniko Dalyviai Gaus Gražias Dovanas.

Kadangi Programa Bus Įvairi ir Ilga, Tad Nesivėluokite Atvykti. Piknikas Prasidės Nuo 11 Val. Ryto.

Visi ir Visos Kviečiami Dalyvauti Ir Tokiu Būdu Pagelbēt Jūsų Laikraščio Pikniką Padaryt Pasekmingu

TROKAI PRADES VEZTI NUO 11 VALONDOS PRIES PIET, NUO GOREVALE AVE.

RENGEJAI